

ESKİŞEHİR'İN KADERİNİ DEĞİŞTİRECEK PROJE: URAYSİM

Anadolu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Naci Gündoğan, Türkiye ve Eskişehir ekonomisine büyük katkı sağlaması öngörülen URAYSİM projesi hakkındaki tüm detayları Eskişehir Ticaret Odası Dergisi'ne anlattı.

URAYSİM projesinin yalnızca Eskişehir için değil; Türkiye için de büyük bir önem taşıdığı ifade ediliyor. Projenin alt yapı ve mali büyüklüğü hakkında bilgi verebilir misiniz?

Ülkemizin ulaşım ve demiryolunda 2023 hedefleri doğrultusunda 10.000 km uzunluğunda yüksek hızlı tren, 4 bin km uzunluğunda da konvansiyonel tren yolu inşa etmesi öngörülmektedir. Öte yandan üst yapı olarak, ne kadar yüksek hızlı tren, ne kadar elektrikli tren seti ve vagon alınacağı planlanmış durumda. Ulaşım ve demiryolu konusunda 2023 hedefleri için bizim odaklandığımız en büyük nokta ise AR-GE ve Test Merkezi... Anadolu Üniversitesi olarak 2010 yılında Kalkınma Bakanlığı'na Raylı Sistemler Test ve AR-GE Merkezi kurabilmek için proje başvurusunda bulunduk. Projemiz

2011 yılında Kalkınma Bakanlığı tarafından kabul edildi. Başlangıçta 241 milyon lira bütçesi olan bir projeydi. Bu bütçe şu an 400 milyon liraya çıkmış durumda. Ama projenin ilerleyen aşamalarında hızlı tren test yolunun inşası da devreye girdiğinde bu miktarın 1 milyar liraya ulaşması bekleniyor.

URAYSİM projesi şu an hangi aşamada?

Bürokratik işlemler ve ihale hazırlıkları dolayısıyla süreç biraz uzadı. Şu anda Alpu'da 700 dönümlük bir kampüs yerimiz var. Proje alanının mera vasfı vardı, buranın mera vasfının kaldırılması yaklaşık iki yılımızı aldı. Aynı şekilde test merkezinde kullanılacak olan 23 test tezgahının alınması için şartnamelerin hazırlanması süreci de ciddi bir zamanımızı aldı. Şu noktada geldiğimiz aşama sevindirici... Bizim üç tane ana işimiz var. Bunlardan ilki, tahsisli alana bir test merkezi kampüsü kurmak... Bununla ilgili ihale geçtiğimiz günlerde yapıldı. Ağustos ayı içinde yer teslimi yapılacak. Muhtemelen Eylül veya Ekim ayında da temeli atılacak. Bu kampüs içinde de idari binalar ve eğitim tesisleri yer alacak.

"İhalelerin 2016 yılında bitirilmesi planlanıyor"

İkinci aşama ise test yollarının yapılması... Bu konudaki ihalenin de 2016 yılı içinde gerçekleştirilmesi planlanıyor. Öncelikle konvansiyonel trenlerin test edileceği bir test yolu ile şehir içi hafif raylı sistem araçlarının test edileceği bir yol yapılacak. Daha sonraki aşamada da yüksek

hızlı tren test yolunun yapılması planlanıyor. Böylece projemiz tamamlandığında 3 ayrı test yolu inşa edilmiş olacak. Üçüncü işimiz ise, bu test merkezinde kullanacağımız test tezgahlarının temini olacak. Şu ana kadar ilgili kamu kurumları ve sektör temsilcilerinin görüşleri de alınarak 23 adet test tezgahı belirlendi ama ihtiyaca göre bu tezgahların sayısı artabilecek. Test tezgahlarının alımı için de şartnameler hazırlandı, ihalesine de yine 2016 yılında çıkılması hedefleniyor.

Tabi bu projede bizim paydaşlarımızı da unutmamak gerekir. Bir kere her şeyden önce en büyük paydaşımız Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığımız. Başbakanımız Sayın Binali Yıldırım'ın Ulaştırma Bakanlığı döneminde Bakanlığımızın ciddi bir desteğiyle bu projeye başlandı.

Sayın Başbakanımızın da projeyi yakından takip ettiğini biliyorum. Çünkü Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığımızın hedefleri doğrultusunda bu test merkezimizi kuruyoruz. TCDD, Demiryolu Düzenleme Genel Müdürlüğü TÜVASAŞ, TÜDEMSAŞ, TÜLOMSAŞ gibi kuruluşlar ve raylı sistemler kümemiz paydaşlarımız arasında yer alıyor. Bunun yanında raylı sistem araçları üreten özel sektör kuruluşları da hem paydaşımız aynı zamanda müşterimiz olacak. Çünkü URAYSİM'de özel sektörün imal ettiği ürünleri de test edeceğiz. Dolayısıyla özel sektörün ihtiyaçlarını ve projeksiyonlarını çok iyi bilmemiz lazım. Bu nedenle paydaşlarımızla belli aralıklarla toplantılar yapıyoruz.

"Avrupa ve Ortadoğu'nun test merkezi Eskişehir olacak"

Bu merkez öncelikle uluslararası bir merkez olacak. Sadece Türkiye'ye hizmet etmeyecek. Bizim hedefimiz 400 km hızla giden hızlı trenlerin, 180 km hızla giden konvansiyonel hattaki trenlerin, yine 100 km hızla giden şehir içindeki hafif raylı sistem araçlarının test edileceği bir merkez oluşturmak. Dolayısıyla bu merkeze dünyanın her yerinden talep olacak. Özellikle yakın coğraf-

yamızdan, Balkanlarda, Avrupa'da, Rusya'da, Orta Doğu ülkelerinde üretilen tüm raylı sistem araçlarının test için Alpu'daki test merkezimize gelmesini bekliyoruz.

Merkezin hayata geçmesi Eskişehir'e ve ekonomisine ne kazandıracak?

Bugüne kadar Türkiye'de üretilen raylı sistem araçları genellikle yurt dışında test ediliyordu. Dolayısıyla Almanya'da ve Çek Cumhuriyeti'nde yapılan testler URAYSİM projemizin hayata geçmesi ile birlikte Eskişehir'de gerçekleştirilecek. 2023 yılına kadar Türkiye'nin satın alması beklenen yüksek hızlı tren seti sayısı 180. Bir setin maliyeti yaklaşık 100 milyon lira. Belli bir süre kullanılan tren setlerinin bakımı ve revizyonu sonunda kullanım öncesi testleri de bu merkezimizde yapacağız.

"Türkiye'nin parası ülkede kalacak, döviz girdisi sağlanacak"

Türkiye 2023 yılına geldiğinde inşallah ülkemizin büyük bir kısmı hızlı tren ağına kavuşmuş olacak. Biliyorsunuz bu süreçte yüksek hızlı milli trenin de Eskişehir'de üretilmesine yönelik çalışmalar yapılıyor. Bu treni üretecek olan TÜLOMSAŞ çok değerli bir kuruluşumuz ve paydaşımız. Dolayısıyla üretilen hızlı trenlerin testi de URAYSİM sayesinde burada yapılabilecek. Bu sayede her yıl yurtdışına ödenecek milyonlarca lira ülkemizde kalmış olacak. Üstelik yurt dışındaki merkezlerde test ettirmek için de sıra bekliyorsunuz. Bundan da tasarruf edilmiş olacak. Dolayısıyla bu merkezin Eskişehir'e ve ülkemize çok ciddi bir getirisi olacak. Böylece hem ülkemizin kaynağı yurt dışına gitmeyecek, hem de yurt dışından döviz girdisi noktasında katkı sağlanacak.

"AR-GE Merkezinde raylı sisteme yönelik akademisyenler çalışacak"

Üniversite olarak önemseyeceğimiz diğer bir boyut ise AR-GE boyutu... Bizim için AR-GE boyutu çok önem-

li. Çünkü önümüzdeki yıllarda hızlı tren ulaşımının ve demiryolunun çok daha ön planda olması kaçınılmaz. Ayrıca raylı sistemler sektörü de, yan sanayiiyle birlikte Türkiye'nin kalkınmasında bir lokomotif olacak. Biz ne yazık ki yıllarca bu alanda akademisyen yetiştiremedik. Bu konuda çok büyük bir eksiklik var. Raylı sistemler disiplinlerarası bir alan. İnşaat, makine, malzeme, çevre, bilgisayar, elektrik ve elektronik v.b. mühendislik alanlarının hepsini bünyesinde barındıran bir sektör. Dolayısıyla biz üniversite olarak son 4-5 yılda bu alanlarda araştırma görevlileri alıp, yurt dışına gönderdik. İlk etapta YÖK'ten 19 kişilik bir öğretim elemanı kadrosu aldık. Bu kadroda tüm mühendislik alanlarından akademisyenlerimiz var. Bu akademisyenlerimizi Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Çek Cumhuriyeti'ne gönderdik. Bu ülkelerdeki araştırma görevlileri arkadaşlarımızın çalışmalarını sürekli takip ediyoruz. Hangi alanlarda çalışacakları ve hatta doktora tezlerinin konuları bile belirlendi. Bu arkadaşlarımız önümüzdeki birkaç yıl içinde Anadolu Üniversitesi'ne dönecekler. Geçtiğimiz günlerde yurt dışına yüksek lisans ve doktora programlarına araştırma görevlisi göndermek üzere Milli Eğitim Bakanlığımıza da başvurduk. Bizim adımıza üç araştırma görevlimiz İngiltere'de, bir araştırma görevlimiz de Almanya'da raylı sistemler üzerine çalışacaklar. Dolayısıyla bizim ilk etapta genç, pırıl pırıl, raylı sistemler alanına odaklanmış 23 doktoralı mühendisimiz olacak. Bu arkadaşlarımız bir kaç yıl içinde Eskişehir'e dönecekler ve AR-GE merkezimizde çalışmaya başlayacaklar.

2019'da faaliyete geçecek, Eskişehir'in kaderi değişecek

Öte yandan bu arkadaşlarımıza destek olmak üzere teknik eleman yetiştirmek için Güney Kore'deki bir test merkezi ile protokol imzaladık. Önümüzdeki dönemde Güney Kore'ye yetiştirilmek üzere ele-

man göndereceğiz. Yani önümüzdeki yıllarda ağırlık vereceğimiz konulardan birisi sadece fiziksel yatırımlar değil, aynı zamanda eğitim ve raylı sistemler konusunda insan yetiştirmek olacak. Çünkü insanı yetiştirmesenz, istediğiniz kadar yatırım yapın, bunun bir anlamı yok. Bu nedenle Anadolu Üniversitesi olarak önemli bir adım atıyoruz. Çok sayıda ve sadece raylı sistemlere odaklanmış akademisyenler yetiştiriyoruz. Türkiye’de çok sayıda mühendislik fakültesi var ve çok sayıda mühendis yetişiyor. Biz üniversite olarak önümüzdeki dönemde özellikle lisansüstü seviyede tüm mühendislik alanlarımızda raylı sistemlere yönelik çalışmalar yapılmasını teşvik edeceğiz. Hatta hocalarımızdan da özellikle yüksek lisans ve doktora tezlerinde daha çok raylı sistemlere yönelik konulara ağırlık vermelerini istedik. Şehrimiz raylı sistemlerin merkezi. Raylı sistemler kümelenmesi olan, TÜLOMSAŞ’ı ve yılların demiryolu kültürü olan bir şehir. Dolayısıyla Eskişehir bu merkezin kurulmasıyla birlikte sadece bir test merkezine sahip olmayacak. Bunun yanında ileri düzeyde raylı sistemler eğitimi veren ve AR-GE faaliyetlerini yürüten önemli bir merkeze sahip olacak. İnşallah bu merkez 2019 yılında hizmete girecek. Bu zaman zarfında da gerekli insan kaynağını yetiştirmiş olacağız. Bütün bu işlerin hepsini eş zamanlı yapıyoruz. Bir taraftan fiziksel mekanları tamamlarken, bir taraftan insan kaynağını hazırlamaya çalışıyoruz. 2019 yılında Türkiye’nin 2023 hedeflerine katkı sağlayan ve dünyaya hizmet eden, uluslararası düzeyde bir test ve sertifikasyon merkezi ve aynı zamanda bir AR-GE merkezi kurmuş olacağız.

Eskişehir ve Alpu tüm dünyada test ve AR-GE merkeziyle bilinecek

Tabi bu merkez binlerce kişinin istihdam edileceği bir yer olmayacak. Çünkü burası ileri bir teknoloji merkezi. Burada nitelikli personel

çalışacak. Ancak bu merkezin yaratacağı katma değer çok yüksek. Bu merkez sonrasında Türkiye’ye ve Eskişehir’e gelen yatırımlar da söz konusu olacak. Yan sanayii de düşündüğümüzde doğrudan değil ama dolaylı olarak önemli bir istihdam da sağlanacak. Şu ana kadar somut bir yatırım olmasa da, bizim temelini atmamızdan itibaren bölgede özel teşebbüs yatırımlarının da başlayacağını tahmin ediyoruz. Eskişehir ve Alpu tüm dünyada test merkezi ile bilinecek. İlk etapta 400 milyon lira yatırım yapılıyor. Ama bu yatırımlar milyar liraya ulaşacak. Çünkü 400 milyon liralık yatırımın içinde yüksek hızlı tren test yolu inşaatı yok. Bu anlamda URAYSİM’in hem Eskişehir’e hem de ülkemize çok ciddi bir katkı sunacağını düşünüyorum. AR-GE açısından da hem Anadolu Üniversitesi’ne hem de Türkiye ve Eskişehir’e çok önemli katkı sağlanacak. Biz de Anadolu Üniversitesi olarak ülkemizin hedeflerine ulaşmasına ve özellikle raylı sistemler sektörüne böyle bir katkı sağlamaktan çok mutlu olacağız.

Anadolu Üniversitesi olarak şehirdeki mevcut odalarla iletişim ve işbirliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Üniversite olarak tüm meslek örgütleriyle olduğu gibi gerek ticaret odamız ve gerekse de sanayi odamızla çok iyi ilişkiler içindeyiz. Ancak ilişkilerimizin ve işbirliğimizin daha da geliştirilmesi lazım. Daha büyük adımların atılması gerekiyor. Üniver-

sitelerle meslek örgütlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının sürekli işbirliği yapmasından yanayım. Üniversitenin sivil toplum ve meslek kuruluşlarından kopuk olması üniversiteyi de eksik bırakıyor. Çünkü üniversiteler topluma katkı sunmak isteyen, ekonomik ve toplumsal gelişmeleri takip etmesi gereken kurumlar. Aynı şekilde meslek örgütlerinin de mutlaka üniversitelerle ilişki içerisinde olması lazım. Odalar ticaretin ve sanayinin eksik ve gelişmeye müsait yanlarını çok daha iyi biliyorlar. Bu anlamda önümüzdeki dönemde üniversite olarak odalarımızla daha yakın ilişki içerisinde olmak istiyoruz. Eskişehir’in önemli sorunlarına yönelik tezler hazırlatabiliriz. Çünkü üniversiteler neticede topluma hizmet sunan kuruluşlardır. Toplumun sorunlarını ne kadar iyi bilirlerse, o kadar doğru çözümler üretebilirler.

Üniversite-sanayi işbirliğini geliştirmek için hangi adımların atılması gerekiyor?

Aslında en büyük eksikliğimiz birbirimizi kurum olarak çok fazla tanımamamız. Odalarımız, sanayicilerimiz üniversitelerimizin tam olarak neler yapabileceğini bilmiyor. Herhangi bir sanayicimiz bir derdi veya projesi varsa çözüm için genellikle İstanbul’u ya da büyük şehirleri tercih ediyorlar. Örneğin üniversitemiz ciddi bir teknolojik donanıma sahip. Ama bu bilinmediği için kaynak şehir dışına gidiyor. Oysa ki sanayicilerimiz üniversitemizi tercih ettiklerinde hem zamandan kazanacaklar hem de daha ekonomik çözümler bulacaklar. Bunun için öncelikle üniversitelerin sanayii; sanayinin de üniversitelerimizi tanıması gerekiyor. Üniversite hocalarımızın çoğu da ne yazık ki sektörde olup biteni yeterince takip edemiyorlar. Bu nedenle karşılıklı iletişimimizi güçlendirmemiz gerekiyor. Bence odaların ve üniversitelerimizin kurumsal olarak yapabileceği en önemli işbirliği bu iletişim kanallarını canlı tutması olacaktır. Böylece ticaret erbabıyla, sanayiciyle üniversite çok daha

kolay buluşacaktır. Biliyorsunuz bizim bu amaçla kurmuş olduğumuz TÜBİTAK destekli teknoloji transfer ofisimiz ARİNKOM var. ARİNKOM üniversite ve sektör arasında önemli bir ara yüz. Sektör üniversitemizden herhangi bir çözüm istediğinde ARİNKOM'a başvurup onun yönlendirmesiyle ilgili akademisyenlerimizle projeler üretebiliriz.

Anadolu Üniversitesi Eskişehir ve ekonomisi için ne anlam ifade ediyor?

Bence birinci derecede önemli olan üniversitenin şehre kattığı entelektüel zenginliktir. Anadolu ve Eskişehir Osmangazi üniversitelerinin Eskişehir'e kattığı çok önemli bir entelektüel birikim var. Bu şehirde üniversitelerde görevli 5000'e yakın akademisyen yaşıyor. Yine bu şehri sosyal ve kültürel anlamda canlı tutan bir öğrenci kitlesi var. Bunların daha önemli olduğunu düşünüyorum. Ekonomik anlamda bakarsak, Eskişehir'de 80.000'e yakın üniversite öğrencisi öğrenim görüyor, bu öğrencilerin şehir ekonomisine kuşkusuz önemli katkıları var. Aynı şekilde sadece üniversitemizde 10 bine yakın akademik ve idari personel çalışıyor. Onların da şehir ekonomisine önemli katkıları var. Anadolu Üniversitesi'nin sadece URAYSİM ile Eskişehir'e sağladığı kaynak ortada. Yine üniversitemizin Türk Dünyası Kültür Başkenti projesi için aktardığı kaynak yüz milyonlarca lira.

Üniversite öğrencilerinin iş yaşamına adapte olabilmeleri için ne tür çalışmalar gerçekleştiriyorsunuz?

Sadece öğrenci yetiştirmek değil, mezuniyetleri sonrasında onların çalışma hayatına geçişlerini daha kolay hale getirebilmek için de projeler üretmek lazım. Anadolu Üniversitesi olarak biz bu konuyu çok önemsiyoruz. Özellikle batıda okuldan çalışma yaşamına geçiş politikaları adı altında belli çalışmalar var. Bütün dünyada işsizliğin en yoğun olduğu yaş sınıfı 18-25

yaş grubu arasındaki gençlerdir. Bunun temel nedeni de üniversiteden çalışma hayatına sağlıklı bir geçişin olmamasıdır. Biz üniversite olarak yıllardır Türkiye'ye hizmet eden mezunlar yetiştirdik. Öncelikle Anadolu Üniversitesi mezunları özgüvenleri yüksek mezunlardır. Mezunlarımızla ve öğrencilerimizle gurur duyuyoruz. Öğrencilerimizi çalışma hayatına adapte edebilmek için proje tabanlı staj uygulamasını çok önemsiyoruz. Önümüzdeki yıllarda sadece mühendislik alanlarında değil; sosyal bilimler alanında da staj uygulamalarını geliştirmek istiyoruz. Öğrencilerimizin staj yaparken hem yaratıcı yanlarını ortaya koymalarını hem de staj yaptıkları kuruma katkı sağlamaları için çaba gösteriyoruz. Öğrencilerimizin daha okurken çalışma hayatını tanımaları için üniversite bünyesindeki birimlerde öğrenci işçi olarak faaliyette bulunmaları ve kulüpler aracılığı ile kendilerini geliştirmeleri için destekliyoruz. Sayıları 50'nin üzerinde olan kulüplerimizde öğrencilerimiz gece gündüz demeden çalışıyorlar. Bunun yanında öğrencilerimizin ulusal ve uluslararası yarışmalara katılımına da çok önem veriyoruz. Son birkaç yıldır Mühendislik ve Havacılık Fakültelerimizde okuyan öğrencilerimiz insansız hava aracından tutun da güneş enerjisiyle ve hidrojenle çalışan araca kadar birçok konuda yurt dışındaki yarışmalara katılıyorlar. Özetle öğrencilerimize kendilerini geliştirmeleri için uygun ortamı oluşturuyor, projeler aracılığıyla doğrudan çalışma hayatına katılmaları için onları yönlendiriyoruz.

Ülkemizde çok sık gündeme gelen "ara eleman" sıkıntısı konusunda sizce ne gibi adımlar atılabilir?

Bizim "ara eleman" olarak nitelendirdiğimiz işgücü, aslında sanayinin ana eleman kadrosunu oluşturuyor. Ne yazık ki mesleki eğitim konusunda ülke olarak başarılı olmadık. Son yıllarda meslek eğitimi konusunda önemli gelişmeler olsa da, bunlar yeterli görmüyorum. Gelecekte yapıla-

cak düzenlemelerle meslek yüksek okullarının üniversite bünyesinden çıkarılıp, sanayinin odağında olacakları bir kurum bünyesinde faaliyet gösterebileceklerini düşünüyorum. Çünkü meslek liselerinin ve yüksek okulların organize sanayi bölgelerinin içinde olan okullar haline dönüştürülmesi ile daha yüksek başarı sağlanacağını düşünüyorum. Öte yandan meslek eğitimi konusunda en başarılı örneklerden biri olan Almanya'nın uyguladığı dual sistemden de faydalanılabilir. Bu sistemde meslek lisesi veya meslek yüksek okulundaki öğrenci haftanın iki ya da üç gününü eğitimle geçiriyor. Diğer günlerde ise bir sanayi kuruluşunda ya da bir firmada çalışıyor. Meslek eğitimi boyunca sürekli iş hayatında olduğu için öğrenci mezun olduğu zaman iş konusunda sıkıntı yaşamıyor. Okulu bitince de aynı iş yerinde çalışmaya devam ediyor.

